

Джурило Аліна Петрівна – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України.

Коло наукових інтересів: особливості реформування системи загальної середньої освіти у ФРН, забезпечення якості шкільної освіти у країнах ЄС, трансформаційні процеси в освіті.

e-mail: dzhurylo.ap@gmail.com

УДК 811.112.2

РОЛЬ І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Статтю присвячено Українсько-німецькому року мов 2017–2018, рішення про проведення якого було підписано міністрами закордонних справ України та ФРН минулого року з нагоди 25-річчя початку дипломатичних відносин. У статті проаналізовано становище німецької мови в Україні та світі, висвітлено тенденції її розвитку. З'ясовано, що вивчати німецьку мову з кожним роком воліє все більше громадян. Особливо помітне зростання популярності німецької мови спостерігалось в Азії та Латинській Америці, особливо в Індії, Китаї та Бразилії. Та ж картина спостерігається в Африці та на Близькому і Середньому Сході. Найбільше осіб, які опановують німецьку мову як іноземну, знаходиться в Європі. В Україні німецьку мову вивчає 750 тис. людей, а за кількістю людей, які вивчають німецьку мову, ми посідаємо п'яте місце у світі.

Ключові слова: Німеччина; німецька мова; Гете-Інститут; Україна; українська мова; Європейський Союз; діаспора.

Постановка проблеми. У ХХ–ХХІ ст. мова, в силу свого статусу, як і раніше, надзвичайно чутливо реагує як на зміни у соціумі, так і на трансформації у навколишній дійсності, що пов'язані насамперед з науково-технічним прогресом, забезпечуючи всі види інформаційно-комунікативних контактів та відображаючи динаміку людської думки. Будучи одночасно динамічною та статичною за своєю природою, мова є зосередженням протилежних тенденцій, різноспрямована дія яких ускладнюється ще й тим, що у мові потужні імпульси внутрішніх законів часто не співпадають з тими впливами, яким мова піддається ззовні. Крім того, для будь-якої мови сучасний етап характеризується ще одним видом протиріч: з одного боку, як і суспільство, що розмовляє цією мовою, вона прагне зберегти свою етнічну своєрідність, а з другого – мова все більше стає частиною єдиного комунікативного та культурного простору, у межах якого здійснюється наразі взаємодія та взаємозв'язок у світі.

Формулювання цілей статті. Як засвідчило опитування, проведене Дослідницьким центром порталу Work.ua в 2015 р., знання іноземних мов вважають за необхідне для сучасної людини 79% наших співвітчизників. Більшість українців одностайні у тому, що вивчення іноземних мов розвиває пам'ять, допомагає пізнати іншу культуру, вчить толерантності, дає можливість знайти цікаву, високооплачувану роботу, відкриває великі можливості. Цікаво, що жінки дотримуються цієї думки частіше чоловіків (86% проти 73%). У тому, що сучасна людина повинна розуміти

хоча б одну іноземну мову, більше за інших переконані молоді люди віком до 20 років (89 %). 18 % респондентів дотримується іншої точки зору. На їхню думку, необхідність вивчення іноземних мов залежить від роду діяльності людини. Лише 0,9 % українців вважає, що, живучи у сучасному світі, досить знати лише свою рідну мову. Помітно частіше за інших цієї думки дотримуються наші співгромадяни віком від 50 років (4 %). Вагалися з відповіддю 2 % респондентів, хоча і вони схилиються до думки, що «у житті може стати у нагоді все» [11].

Серед іноземних мов, якими хотіли б володіти українці, перше місце займає мова міжнародного спілкування – англійська (46 %); 10 % наших співгромадян мріють освоїти італійську, французьку та іспанську, оскільки, за їх словами, ці мови неймовірно красиві та мелодійні. 8 % українців мріють освоїти мову наших близьких західних сусідів – польську (вона їм потрібна, насамперед, для побудови ділових відносин). Серед тих мов, які вони хотіли б освоїти, українці (3 %) вказували турецьку, китайську, арабську, хінді, іврит, фінську, грецьку. Німецьку мову воліло б вивчати 18 % наших співгромадян.

Виклад основного матеріалу. Німецька мова належить до германської групи індоєвропейських мов. У межах цієї мовної гілки німецька близька до скандинавських мов – датської, норвезької та шведської, а також до нідерландської (голландської) і фламандської, певною мірою – до англійської.

Німецька мова – одна зі світових і міжнародних мов як за чисельністю мовців, так і за значенням: нею розмовляють як рідною, а також часто використовують як другу розмовну мову (на роботі та вдома) більше 125 млн осіб. Це жителі Німеччини, Австрії та Ліхтенштейну (у цих трьох країнах вона є єдиною державною мовою); у Швейцарії німецькою мовою спілкуються у 17 кантонах (із 26), тобто 63,7 % швейцарців (чотири кантони користуються французькою (20,4 %), по одному – італійською (6,5 %) та ретороманською (0,5 %)); у Люксембурзі та Бельгії німецька є однією з трьох офіційних мов; крім того, нею говорять у Північному Шлезвігу (Данія), Ельзасі (Франція), Південному Тіролі (Італія), деяких районах Румунії, Польщі, Чехії та інших європейських країнах. Крім того, досить чисельною є кількість представників німецької національності і в Україні, які розмовляють своєю рідною мовою [8].

До 1940 р. німці в Україні були четвертою за чисельністю національною меншиною. В УРСР німці мали шість національних районів і декілька десятків національних сілрад, існували німецькі школи, видавалась періодична преса, діяли заклади культури. Німці зазнали усіх лих у часи колективізації, індустріалізації, голоду 1932–1933 рр., за роки репресій було знищено більшу частину німецької інтелігенції. Під час депортації народів СРСР у 1918–1948 рр. усіх німців з територій Галичини, Волині, Буковини, Бессарабії, Криму та Лівобережної України було відправлено до Німеччини (згідно з українськими офіційними даними, було депортовано 400 тис. етнічних німців; німецькі ж джерела наполягають на числі в 560 тис. осіб). За результатами перепису населення від 2001 р., в Україні проживає 33,3 тис. німців, проте лише 12 % з них назвали рідною мовою німецьку, 22 % – українську, 64 % – російську [12].

Сучасна українська держава надає усім представникам німецької національності, репресованим та вивезеним у післявоєнні роки, можливість компактного проживання на всій території України. Така політика уряду відкриває нові можливості для забезпечення національних та культурних потреб німецького населення. Нині в Україні діє понад 30 об'єднань, здебільшого в Одеській, Запорізькій, Дніпропетровській та Чернівецькій областях. З 1992 р. діє загальноукраїнське товариство німців України «Відєргєбурт» (*Wiedergeburt*) та Асоціація німецьких науковців України, у Києві функціонує центр німецької культури «Відєрштраль» (*Widerstrahl*), німецькою мовою видаються газета та журнали [10; 13; 14].

Найбільшою німецькою громадською організацією, метою якої є популяризація німецької мови за кордоном та підтримка міжнародної культурної співпраці різних країн з Німеччиною, є Гете-Інститут (*Goethe-Institut*). В Україні цей культурний центр було створено у липні 1993 р. і з тих пір він виступає посередником та співучасником у німецько-українському діалозі в культурній та освітній сферах; допомагає зростанню та підтриманню симпатії та інтересу до ФРН; надає

інформацію про цю країну та сприяє вивченню німецької мови в Україні; підтримує діалог між Європою та східноєвропейськими культурами. Основними напрямками роботи у сфері культури є зустрічі між українськими й німецькими художниками та інтелектуалами, презентація сучасної німецької культури і підтримка німецько-української співпраці у цій сфері [8].

У вересні 2016 р. міністрами закордонних справ України та Федеративної Республіки Німеччини було прийнято рішення про проведення Українсько-німецького року мов, щоб через 25 років після початку дипломатичних відносин поглибити взаємну довіру та дружбу між обома державами, а також ще більше розвинути співпрацю у сферах освіти та культури [15].

Урочисте відкриття Року мов відбудеться 9–10 вересня 2017 р. у місті Києві на Контрактовій площі проведенням спільного вуличного фестивалю мови та культури. Спільний Рік мов завершиться влітку 2018 р. проведенням міжнародного Освітнього конгресу. Упродовж цього часу мова та література стануть платформами для передачі сучасної культури, освітніх стандартів та європейських цінностей між нашою державою та ФРН.

Організаторами Українсько-німецького року мов 2017–2018 стали Міністерства закордонних справ України та ФРН, Міністерство освіти і науки України, Посольство Німеччини в Україні та Гете-Інститут в Україні, який виступає координатором цього проекту. Планування заходів та святкувань відбувається у тісній взаємодії з іншими німецькими культурними та мовними організаціями в Україні, а також з українськими партнерами, які входять до їхньої розгалуженої мережі [8; 15].

Як заявляють організатори, метою Українсько-німецького року мов є поглиблення співпраці між установами освіти та культури обох країн та започаткування нових довгострокових партнерських стосунків і проектів, тому програмні заходи будуть спрямовані на широку аудиторію.

Програма Українсько-німецького року мов охоплюватиме три основні тематичні напрями.

Німецька мова відкриває перспективи для молодого покоління: завдяки німецькій мові молоді українці отримують підтримку для свого професійного розвитку, завдяки чому перед ними відкриваються нові кар'єрні перспективи. До того ж мова є ключовим елементом культурної освіти.

Знайти спільну мову для вианування пам'яті та вираження власної громадянської відповідальності: історично-критична пам'ять та поточна активна участь громадянського суспільства є ключовими елементами досягнення стабільності та міцної позиції України на міжнародній арені, які підтримуються за допомогою дискурсу та проектів обміну між двома країнами. Організатори заходу наголошують на тому, що хочуть підтримати феномен «пам'яті», яка допускає багато аспектів та підходів, акцентує особисту відповідальність і, таким чином, спонукає громадянське суспільство до активної участі через почуття особистої відповідальності.

Українсько-німецький літературний діалог – спільні точки дотику в Європі: підтримка перекладів та літературні зустрічі є тими платформами, які допомагають зрозуміти суть спільного мирного проекту європейської інтеграції та за допомогою яких можна вести діалог про спільні європейські цінності, що покликані об'єднати не лише громадян ЄС, але й України.

Як зазначають організатори, відкриття Українсько-німецького року мов ознаменується проведенням фестивалю під відкритим небом у вересні 2017 р. у центрі Києва. В умовах яскравого ландшафту мов та літератури діти, підлітки та дорослі зможуть зануритися в німецьку мову у трьох вимірах: «Вивчення – Читання – Відкриття», а також пізнати її в різних аспектах. Кульмінацією програми стануть концерти німецьких та українських гуртів, поетичний слем і брейк-данс. Окрім того, куратори проекту обіцяють організувати «Німецький цифровий дитячий університет» (онлайн-курси для дітей, побудовані на інноваційних методиках), авторські читання, театральні вистави, конкурси, книжковий ярмарок та інформаційні стенди німецьких організацій та підприємств.

Упродовж Українсько-німецького року мов, починаючи з літа 2017 і аж до літа 2018 р., організаторами заплановано численні заходи по всій Україні, серед яких: музичне турне та читання з авторами, літні табори для школярів, різні спеціалізовані симпозиуми, заходи з підвищення кваліфікації вчителів, молодіжні проекти обміну, виставки, вручення нагород видатним перекладачам, учням, вчителям і видавництвам. У той час як у Німеччині передбачено різносторонню програму заходів, присвячених українській мові. Закінчиться Українсько-німецький

рік мов проведенням великого Освітнього конгресу з питань перспектив школи, університету та приватної освіти у майбутньому [8].

Водночас спільний Рік мов повинен цілеспрямовано сприяти посиленню позицій української мови у Німеччині. За даними Федерального відомства статистики, у ФРН проживає близько 159 тис. 308 громадян України. Згідно з інформацією посольств та консульств України за кордоном, українська діаспора у Німеччині є другою за чисельністю у ЄС (найбільше наших співгромадян проживає в Італії – офіційно їх тут налічується 208 тис. 796 осіб) [9].

Майдан та події, які відбулись та й відбуваються після нього, спричинили підвищену увагу до України в Німеччині, проте з'ясувалося, що знання німців про нашу державу є досить обмеженими. Тож заходи у рамках святкування спільного року мов будуть спрямовані й на усунення прогалин у знаннях німців про Україну, нашу мову та культуру. У 2016 р. завдяки гранту МЗС Німеччини та особистому втручанням, тоді ще, міністра закордонних справ Франка-Вальтера Штайнмайєра (*Frank-Walter Steinmeier*) було відроджено кафедру україністики в університеті Грайфсвальда (*Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald*) – єдина вища школа у Німеччині, де працює самостійна кафедра україністики, що є однією з небагатьох, де можна вивчати і досліджувати українську мову й культуру. Того ж року Європейський університет Віадрина (*Europa-Universität Viadrina*) у Франкфурті-на-Одері за підтримки Фонду ім. Роберта Боша та Німецької асоціації українців запустив новий німецько-український проект *Ukraine Calling*, мета якого полягає в інформуванні німецького суспільства щодо широкого кола питань, пов'язаних з Україною [1; 9; 16; 17].

Що стосується безпосередньо української мови, то, на превеликий жаль, до подій Помаранчевої революції та Євробачення у 2005 р. Україну рідко презентували у засобах масової інформації Німеччини, тож відсутність знань про нашу державу було не фактом неосвіченості громадян ФРН, а браком присутності України та української мови у свідомості людей. Довгий час у німецькому суспільстві панувала думка про те, що для перебування в Україні взагалі не потрібно знати української мови, оскільки ніби то кожен українець говорить та розуміє російською. А найвагомішим фактом є те, що велика частина німецького населення взагалі не знала про існування української мови як такої.

З роками, на щастя, ситуація з українською мовою у Німеччині поліпшується. Нині у ФРН функціонує чимало центрів вивчення української мови як іноземної. Насамперед, це інститути слов'янської філології в університетах, які пропонують студентам разом із російською, польською, чеською, болгарською, сербською, хорватською мовами ще й українську як доповнення, розширення до слов'янських студій. Це університети в Мюнхені, Ольденбурзі, Дрездені, Лейпцизі, Мюнстері, Бюрцбурзі, Галле та інших містах. Наявність курсів української мови в інститутах слов'янської філології, як правило, залежить від наукових зацікавлень керівників навчальних закладів. Так, Університет Ерлангена-Нюрнберга (*Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg*) пропонує курси української мови у своєму центрі мов для слухачів усіх факультетів. Крім того, існують вечірні університети, які теж пропонують курси української мови. Хоча все ж варто визнати, що українська мова у навчальних закладах Німеччини є екзотичним предметом, який фігурує разом з такими мовами, як тайландська, фінська, перська і т. д. [1; 2; 4; 5; 6; 7].

Варто ще згадати про Український вільний університет (*Ukrainische Freie Universität*) у Мюнхені – провідний науково-дослідний центр українознавчих студій в ЄС, що є своєрідним інтелектуальним мостом між Україною, Німеччиною та країнами Західної Європи, а також науковим, культурним та орієнтаційним центром для представників нової, так званої «четвертої хвилі» української діаспори з різних країн Євросоюзу, який своєю багатогранною діяльністю прагне подолати бар'єри між державами та налагодити порозуміння між народами. У Німеччині ще функціонують українські загальноосвітні школи, але, як правило, ці заклади досить закриті для німецької публіки, оскільки їх і досі трактують як заклади для виховання та освіти слухачів українського походження. Тож сподіваймося, що спільний рік мов сприятиме популяризації української мови, культури, розширенню знань про наші традиції та Україну загалом не тільки в Німеччині, але й в ЄС [3].

Що ж стосується вивчення німецької мови в Україні, то за даними Гете-Інституту, мову Якоба та Вільгельма Грімів, Томаса Манна, Фрідріха Ніцше та Фрідріха Шиллера у нашій державі вивчає 750 тис. людей, а за кількістю людей, які вивчають німецьку мову, ми посідаємо 5-те місце у світі. Хоча останні роки вітчизняні германісти б'ють на сполох, оскільки німецьку мову із середньої та вищої освіти витісняє англійська. За даними Асоціації германістів України, якщо ще 10 років тому німецьку мову як першу іноземну вивчали 17 % українських учнів, то у 2016 р. – лише 6,5 %, хоча, що стосується другої іноземної, то тут німецька займає лідируючі позиції – 52 % наших школярів обирають її для вивчення [9].

Якщо розглядати загальні тенденції вивчення німецької мови у світі, то не зважаючи на те, що німецька мова вважається серед школярів особливо складною мовою, вивчати її знову воліє все більше учнів. Це впливає з результатів оприлюдненого у 2015 р. дослідження, проведеного спільно Центральним управлінням зі шкільної освіти за кордоном, міністерством закордонних справ Німеччини, Академічною службою обміну Німеччини та Гете-Інститутом.

Особливо помітним було зростання популярності німецької мови в Азії та Латинській Америці. Тут кількість тих, хто вивчає німецьку, подекуди суттєво зросла (приміром, в Індії зростання становило 400 %, Китаї – понад 100 %, Бразилії – 30 %), досягши 135 тис. [8].

Така ж картина спостерігається в Африці та на Близькому і Середньому Сході. Тут кількість тих, хто прагне опанувати німецьку мову, нині теж перевищує показники п'ятирічної давнини. Та якщо порівнювати ці показники із загальною кількістю осіб, які вчать мову Гете та Шиллера, то виявиться, що частка обох згаданих регіонів становить лише 7,5 % від світового показника.

Як і раніше, найбільше осіб, які опановують німецьку мову як іноземну, знаходиться в Європі. На цей регіон, якщо не включати СНД, припадає 9,3 млн тих, хто вчить німецьку мову, а це складає 61 % світової кількості (якщо брати лише учнів – 66 %). Далі йдуть країни, що належать до СНД. На ці країни припадає 3,1 млн осіб – це 20 % від світової кількості тих, хто вчить німецьку. Варто зазначити, що більшість вивчає німецьку мову у школі – 87 %. Друге місце посідає вища школа, тобто інститути та університети: на ці заклади припадає 8,6 % усіх іноземців, які вчать німецьку. Найменша частка припадає на слухачів курсів при Гете-Інститутах по всьому світу, їхня кількість становить 230 тис., що дорівнює 1,4 % з усіх, хто опановує німецьку мову. Також незначний відсоток людей вивчає німецьку у мовних школах, за допомогою Інтернету, електронних навчальних посібників, репетиторів [9].

Висновки. Існує безліч причин для вивчення німецької мови: культурне порозуміння (вчити німецьку мову означає розуміти життя, бажання та мрії людей у німецькомовних країнах в умовах мультикультурного суспільства), подорожі (німецька є мовою спілкування у шести європейських країнах, що гарантує не лише швидшу орієнтацію у просторі, але і позитивне ставлення місцевого населення, адже завжди приємно, коли говорять їхньою рідною мовою), насолода від літератури, музики, мистецтва та філософії (німецька мова – це мова Гете, Кафки, Моцарта, Баха та Бетховена, а читання чи прослуховування їхніх творів мовою оригіналу приносить ще більше насолоди), можливість здобути вищу освіту і роботу у Німеччині, займатися науковою роботою та проводити дослідження, отримати роботу в міжнародній компанії. Проте якими б не були ці причини, не варто забувати, що вивчення іноземних мов ще й тренує наш мозок. Так, дослідження психологів Йоркського університету в Торонто (Канада) доводять, що студенти, які володіють двома іноземними мовами, успішніше складають тести з математики, читання і граматики, ніж їхні «одномовні» ровесники. До того ж вивчення іноземних мов трансформує сіру речовину мозку, що сприяє швидшій обробці інформації.

Використані джерела

1. Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: www.uni-greifswald.de (дата звернення 30.06.2017) – Назва з екрана.
2. Friedrich-Alexander-Universität [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: www.uni-erlangen.de (дата звернення 02.07.2017) – Назва з екрана.
3. Ludwig-Maximilians-Universität München [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: www.uni-muenchen.de (дата звернення 15.07.2017) – Назва з екрана.
4. Universität Leipzig [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: www.uni-leipzig.de (дата звернення 18.07.2017) – Назва з екрана.
5. Carl von Ossietzky Universität Oldenburg [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: www.uni-oldenburg.de (дата звернення 20.07.2017) – Назва з екрана.
6. Georg-August-Universität Göttingen [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: www.uni-goettingen.de (дата звернення 20.07.2017) – Назва з екрана.
7. Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: www.uni-halle.de (дата звернення 22.07.2017) – Назва з екрана.
8. Goethe-Institut [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: www.goethe.de/ (дата звернення 25.07.2017) – Назва з екрана.
9. Deutsche Welle [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: www.dw.com/ (дата звернення 27.07.2017) – Назва з екрана.
10. Посольство України у Федеративній Республіці Німеччина [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://germany.mfa.gov.ua> (дата звернення 29.07.2017) – Назва з екрана.
11. WORK.ua [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. – Режим доступу: www.work.ua (дата звернення 30.07.2017) – Назва з екрана.
12. Всеукраїнський перепис населення [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: [www.ukrcensus.gov.ua](http://ukrcensus.gov.ua) (дата звернення 05.08.2017) – Назва з екрана.
13. Центр німецької культури «Widerstrahl» [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://widerstrahl.org> (дата звернення 07.08.2017) – Назва з екрана.
14. Gesellschaft der Deutschen «Wiedergeburt» [Інтернет-портал] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: www.wiedergeburt.ua (дата звернення 11.08.2017) – Назва з екрана.
15. Посольство Федеративної Республіки Німеччина Київ [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: www.kiew.diplo.de/ (дата звернення 11.08.2017) – Назва з екрана.
16. Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder) [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: www.europa-uni.de (дата звернення 20.08.2017) – Назва з екрана.
17. Ukraine Calling [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: www.ukrainecalling.eu (дата звернення 21.08.2017) – Назва з екрана.

References

1. Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald [Elektronnyi resurs] : [Veb-sait]. – Rezhym dostupu: www.uni-greifswald.de (data zvernennia 30.06.2017) – Nazva z ekrana.
2. Friedrich-Alexander-Universität [Elektronnyi resurs] : [Veb-sait]. – Rezhym dostupu: www.uni-erlangen.de (data zvernennia 02.07.2017) – Nazva z ekrana.
3. Ludwig-Maximilians-Universität München [Elektronnyi resurs] : [Veb-sait]. – Rezhym dostupu: www.uni-muenchen.de (data zvernennia 15.07.2017) – Nazva z ekrana.
4. Universität Leipzig [Elektronnyi resurs] : [Veb-sait]. – Rezhym dostupu: www.uni-leipzig.de (data zvernennia 18.07.2017) – Nazva z ekrana.
5. Carl von Ossietzky Universität Oldenburg [Elektronnyi resurs] : [Veb-sait]. – Rezhym dostupu: www.uni-oldenburg.de (data zvernennia 20.07.2017) – Nazva z ekrana.
6. Georg-August-Universität Göttingen [Elektronnyi resurs] : [Veb-sait]. – Rezhym dostupu: www.uni-goettingen.de (data zvernennia 20.07.2017) – Nazva z ekrana.
7. Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg [Elektronnyi resurs] : [Veb-sait]. – Rezhym dostupu: www.uni-halle.de (data zvernennia 22.07.2017) – Nazva z ekrana.
8. Goethe-Institut [Elektronnyi resurs] : [Veb-sait]. – Rezhym dostupu: www.goethe.de/ (data zvernennia 25.07.2017) – Nazva z ekrana.

19. Deutsche Welle [Elektronnyi resurs] : [Veb-sait]. – Rezhym dostupu: www.dw.com (data zvernennia 27.07.2017) – Nazva z ekrana.
10. Posolstvo Ukrainy u Federatyvni Respublitsi Nimechchyna [Elektronnyi resurs] : [Veb-sait]. – Rezhym dostupu: <http://germany.mfa.gov.ua> (data zvernennia 29.07.2017) – Nazva z ekrana.
11. WORK.ua [Elektronnyi resurs] : [Internet-portal]. – Rezhym dostupu: www.work.ua (data zvernennia 30.07.2017) – Nazva z ekrana.
12. Vseukrainskyi perepys naselennia [Elektronnyi resurs] : [Veb-sait]. – Rezhym dostupu: www.ukrcensus.gov.ua (data zvernennia 05.08.2017) – Nazva z ekrana.
13. Tsentr nimetskoï kultury «Widerstrahl» [Elektronnyi resurs] : [Veb-sait]. – Rezhym dostupu: <http://widerstrahl.org> (data zvernennia 07.08.2017) – Nazva z ekrana.
14. Gesellschaft der Deutschen «Wiedergeburt» [Internet-portal] : [Veb-sait]. – Rezhym dostupu: [www.wiedergeburt.ua](http://wiedergeburt.ua) (data zvernennia 11.08.2017) – Nazva z ekrana.
15. Posolstvo Federatyvnoi Respubliky Nimechchyna Kyiv [Elektronnyi resurs] : [Veb-sait]. – Rezhym dostupu: www.kiew.diplo.de (data zvernennia 11.08.2017) – Nazva z ekrana.
16. Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder) [Elektronnyi resurs] : [Veb-sait]. – Rezhym dostupu: www.europa-uni.de (data zvernennia 20.08.2017) – Nazva z ekrana.
17. Ukraine Calling [Elektronnyi resurs] : [Veb-sait]. – Rezhym dostupu: www.ukrainecalling.eu (data zvernennia 21.08.2017) – Nazva z ekrana.

Джурило А. П., кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник отдела сравнительной педагогики Институт педагогики НАПН Украины

РОЛЬ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

Статья посвящена украинско-германскому году языков 2017–2018, решение о проведении которого было подписано министрами иностранных дел Украины и ФРГ в прошлом году по случаю 25-летия начала дипломатических отношений. В статье проанализировано положение немецкого языка в Украине и мире, освещены тенденции его развития. Выяснено, что изучать немецкий язык с каждым годом предпочитают все больше граждан. Заметный рост популярности немецкого языка наблюдается в Азии и Латинской Америке, особенно в Индии, Китае и Бразилии. Та же картина наблюдается в Африке, на Ближнем и Среднем Востоке. Больше всего людей, которые изучают немецкий язык как иностранный, находится в Европе. В Украине немецкий язык изучает 750 тыс. человек, а по количеству людей, изучающих немецкий язык, наша страна занимает 5-е место в мире.

Ключевые слова: Германия; немецкий язык; Институт Гёте; Европа; Украина; украинский язык.

Dzhurylo A., Candidate of Pedagogical Sciences (Ph.D.), Research Officer at the Department of comparative pedagogics of the Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine

THE ROLE AND DEVELOPMENT TENDENCIES OF THE GERMAN LANGUAGE IN THE MODERN WORLD

The German language has had significant influence over other cultures and languages. During the 19th century, German literature enjoyed a prestigious phase, and many German words were exported to other languages. These «loan words» include «kindergarten», «delicatessen», «rucksack», «poltergeist», and «wanderlust».

Today, Germany's leading position in the global economy gives us another important reason to learn German. The German economy is the largest in Europe, and Germany has the world's fourth largest economy, behind the United States, China, and Japan. This also means that German is a very important language for people working in the automotive, manufacturing, and engineering sectors, as these industries support the German economy and employ large numbers of people. German is also considered «the language of science», and is the second most spoken language by scientists from all over the world. German is one of the top three most used languages on the Internet, as approximately 6 per cent of all live websites are in German. There is also a large percentage of books written in German or translated into this European language. It is believed that 10 per cent of all printed books are in German.

The Goethe Institute is considered the world's most important cultural organization for German speakers and learners. This institution was founded in 1951 and now has more than 150 branches all over the world, and not just in German speaking countries. The Goethe Institute promotes German culture and language and has a varied educational program.

German is the native language of over 100 million people in Germany, Austria, and parts of Switzerland, Luxembourg, Northern Italy, and Eastern Belgium and Eastern France. It is an official language in Germany, Austria, Switzerland, Liechtenstein, Luxembourg, Belgium, and Italy. In Europe, more people speak German than English, Spanish, French or Italian. German is among the top ten most commonly spoken languages in the world. It is one of the most frequently used languages on the Internet. In the United States, 1.38 million people speak German at home and 60 million people (nearly 25% of the population) are of German heritage. In Missouri, there are more than 30,000 native German speakers. There are 200 million speakers of German worldwide and 20 million students of German. Of these, 13 million are in Europe, Eastern Europe and the former USSR, where it is the most commonly used second language. In the United States there are 600,000 students learning German.

Keywords: Germany; the German language; the Goethe Institute; Europe; Ukraine; the Ukrainian language; school.